

Miljø- og
Fødevareministeriet
Landbrugsstyrelsen

Instruks for udtagning af jordprøver til undersøgelse for kartoffelcystenemato der, 2023

18-1434-00007
September 2022

Udgiver: Landbrugsstyrelsen

Redaktion: Planter & Biodiversitet

Fotos: Henrik Lindvig, Landbrugsstyrelsen

ISBN: udgår under 16 sider

Indhold

1.	Formål	7
2.	Retsgrundlag	7
3.	Planlægning og varsling	8
4.	Prøvetyper og prøvestørrelser	8
4.1	Undersøgelse af læggekartoffelmarker, aktivitetsnummer 53103	8
4.2	Undersøgelsesprøver i konsumkartoffelmarker, aktivitet 53201	9
4.3	Afgrænsning af nematodinficeret mark	9
4.4	Marker med forekomst af kartoffelcystenematoder, ophævelsesprøver aktivitetsnummer 53101	10
4.5	Undersøgelse af planteskolejord ved dyrkning af visse kulturer, aktivitetsnummer 53023	10
4.6	Rekvirerede prøver, fx. marker med konsumkartofler til eksport og planteskoler med ønske om godkendelse som kartoffelcystenematod-fri planteskole, aktivitetsnummer 53662	10
5.	Dokumentationskrav og kontrol	11
5.1	Kontrol af dokumentation for overførte prøver er opfyldt	11
6.	Sikkerhedsforskrifter	11
7.	Udtagning af jordprøver	12
7.1	Valg af prøvetagningsudstyr	12
7.2	Udstyr til udtagning af jordprøver	12
7.3	Udførelse af prøveudtagning	13
7.4	Prøvetagning med jordspyd	13
7.5	Prøvetagning med ATV	13
7.6	Registrering af jordprøver	13
8.	Pakning og indsendelse af jordprøver	14
8.1	Indsendelse af jordprøver	14
8.2	Registrering af tidsforbrug og oversigt af prøvestørrelse	15
9.	Ved fund af kartoffelcystenematoder	15
9.1	Registrering af mark	15
9.2	Kontrol af nematodinficerede marker	16
10.	Ikrafttrædelse og ophævelse af tidligere instruks	16
Bilag 1.	Rengøring af ATV	17
Bilag 1.1	Udstyr	17
Bilag 1.2	Rengøring klasse I	17
Bilag 1.3	Rengøring klasse II	17
Bilag 1.4	ATV benyttes ikke på følgende arealer og ordninger:	17

1. Formål

Landbrugsstyrelsen udtager jordprøver til analyse for forekomst af kartoffelcystenematoder. Jordprøverne udtages for at sikre at rodede planter og kartofler dyrkes i jord/medie, der er fri for kartoffelcystenematoder.

Denne instruks skal anvendes ved udtagning af jordprøver til undersøgelse for kartoffelcystenematoder (*Globodera pallida* og *Globodera rostochiensis*) i følgende tilfælde:

1. Marker anmeldt til læggekartoffelavl
2. Undersøgelsesprøver i konsumkartoffelmarker
3. Afgrænsning af nematodmarker
4. Nematodangrebne marker, prøvetagning med henblik på ophævelse af restriktioner
5. Marker til produktion af planter på friland (bl.a. jordbærplanter, blomsterløg, stikløg, asparges m.m.)
6. Rekvirerede jordprøver, bl.a. eksport af konsumkartofler og godkendelse som kartoffelcystenematode fri planteskole
7. Dyrkningsmedier.

2. Retsgrundlag

Kartoffelcystenematoder er reguleret af EU's fælles plantesundhedslovgivning. Da kartoffelcystenematoder er en karantæneskadegørere, skal de bekæmpes, hvis de konstateres. Landbrugsstyrelsen har som plantesundhedsmyndighed til opgave at overvåge og sikre bekæmpelse af kartoffelcystenematoder i Danmark. Følgende regler vedrørende overvågning af karantæneskadegørere, prøvetagningspraksis, herunder krav til antal prøver og regler for marker, som er angrebet af kartoffelcystenematoder er implementeret i de danske bekendtgørelser:

Forordning:

- Forordning 2022/1192 af 11. juli 2022 om fastlæggelse af foranstaltninger til at udrydde og forhindre spredning af *Globodera pallida* (*Stone*) Behrens og *Globodera rostochiensis* (*Wollenweber*) Behrens (herefter kaldet forordningen)

Bekendtgørelser:

- Bekendtgørelse nr. 1143 af 13/07/2022 om læggekartofler og avl af konsumkartofler (herefter kaldet kartoffelbekendtgørelsen).
- Bekendtgørelse nr.1147 af 20/07/2022 om plantesundhed. Vejledning til bekendtgørelsen;
- Vejledning om læggekartofler og avl af konsumkartofler, 2022.
- Vejledning om bekæmpelse af kartoffelcystenematoder, 2021

3. Planlægning og varslings

Jordprøver før avl af læggekartofler er en rekvireret opgave. Ved første prøvetagning i sæsonen udleveres restssikkerhedsbrev til avleren og brevet journaliseres på sagen i CAP.

Jordprøverne tages så vidt muligt i den rækkefølge de rekvireres før avl af læggekartofler. Prøvetagning i arealer til avl af læggekartofler skal foretages inden lægning af kartoflerne. .

For prøver under produktnummer 53201 henvises til 'Instruks overvågning af planteskadegørere, som findes på Intranet > Undersøgelser 53201. Prøvetagning af konsumavl foretages efter høst af kartoflerne.

Avler af marken skal orienteres, når kontrolløren har udtaget prøver i den pågældende mark.

Se nærmere om varslingsreglerne ifølge retssikkerhedsloven i 'Den generelle kontrolinstruks'.

4. Prøvetyper og prøvestørrelser

Jordprøver udtages altid i poser af 500 ml og 100 stik per ha, men jordmængden, der skal indsamles per ha varierer alt efter prøvetype, som beskrevet nedenfor.

Af nedenstående prøvetagningstyper er det kun for 4.1 og 4.2, der pt. eksisterer en CAP løsning (Se vejledninger på Intranet under Plantesundhedsportal > Kartofler og > Undersøgelser

4.1 Undersøgelse af læggekartoffelmarker, aktivitetsnummer 53103

Alle marker anmeldt til læggekartoffelavl skal inden lægning undersøges for forekomst af kartoffelcystenematoder.

Prøvetagning skal altid foretages før lægning af kartofler.

Hvis kartoflerne er lagt når jordprøverne skal tages så afslås prøvetagning og Plantetilsyn orienteres. I ALJ- skema med prøvenumre noteres på marken første linje 'Kartofler lagt før prøvetagning den x-x-x'

Ved fund af levende kartoffelcystenematoder (*Globodera palida* eller *G. rostochiensis*) kan der ikke avles læggekartofler på marken.

Autoriserede læggekartoffelavlere skal hvert år senest 8 uger før lægning af kartofler anmelde de marker, hvorpå de forventer af avle læggekartofler. Anmeldelse foretages via Tast Selv for marker til læggekartofler via <https://lbst.dk>.

Vejledninger og Brugerguide for avl af kartofler findes her <https://lbst.dk/landbrug/planteavl/kartofler/vejledning/>.

Proces ved anmeldelse via Tast Selv

Avleren indtegner arealer i IMK til jordprøvetagning i Tast Selv med supplerende oplysninger for marken og indsender anmeldelsen. Avleren har mulighed for at anmelde marker af flere omgange.

I CAP ALJ fremgår alle sager med aut.nr. antal marker og afdeling. Plantetilsyn adviserer afdelingen i mail om nye marker godkendt til jordprøvetagning.

Plantetilsyn fører en liste i Workzone 22-3510-000025 med journalnummer på anmeldte marker per avlernummer, antal marker og areal. Listen opdateres ved hver ændring fra avleren.

Vejledning til hvordan kontrollører fremsøger og taste analysenumre i CAP-ALJ ligger på Intranet under 'Plantesundhedsportal' -> '53101-53103 Kartoffler'

Prøveantal

I avlerens ansøgning fremgår antal prøver beregnet på grundlag af de afgive oplysninger. Dette er et foreløbigt antal, og må ikke bruges som grundlag for prøvetagning.

Ansøgningen behandles af Plantetilsyn i CAP (Anmeldelse af jordprøver til læggekartofler) herunder beregning af antal prøver a 500 ml, der skal udtages per mark. I denne proces oprettes også linjer svarende til antal prøver for marken.

4.2 Undersøgelsesprøver i konsumkartoffelmarker, aktivitet 53201

Landbrugsstyrelsen udtager med baggrund i artikel 7 i forordningen- jordprøver for at undersøgeudbredelsen af kartoffelcystenematoder i konsumkartoffelmarker. Hvert år undersøges mindst 0,5 % af arealet med konsumkartoffel for at undersøge udbredelsen af kartoffelcystenematoder.

Planter udsender en kontrolmeddelelse om kontrollens omfang og fordeling hvert år i juli. I meddelelsen fremgår, hvor fordeling af arealer til de enkelte afdelinger.

Såfremt der konstateres kartoffelcystenematoder, så vil marken være en nematodlokalitet, hvilket betyder, at der skal sendes en afgørelse vedrørende forordningens restriktioner i forholde til anvendelse af arealet til ejer og bruger.

Denne prøvetagning foregår i muligt omfang samtidig med udtagning af knoldprøver til analyse for ring- og brunbakteriose og andre karantæneskadegørere meddelt i kontrolmeddelelsen.

Undersøgelse af konsumkartoffelmarker under aktivitet 53201 tages altid med jordspyd.

Undersøgelsesprøverne skal tages i marker, hvor der i indeværende sæson har været konsumavl.

- Det er i hele marken, at der skal tages prøver.
- Markens størrelse fremgår af liste fil på Intra, Undersøgelse, Inspiration til undersøgelse Tema 4 samt kort med afgrøder fra Fællesskemaet under Tema 2
- I CAP-OPS oprettes en sag om undersøgelse herunder indtegning af marken i IMK.
- Antal prøver beregnes i OPS og analysenumre for udtagne jordprøver testes ligeledes OBS inden afsendelse til laboratoriet.

Vejledning til brug af CAP til overvågning ligger på Intranettet under 'Plantesundhedsportal' > 'Overvågning 53201'. 'Quick guide til konsum – kartoffel overvågning i CAP'.

Prøveantal ved undersøgelse af konsumavl

Der skal udtages 400 ml jord per ha ved undersøgelsesprøver, dog skal poserne til laboratoriet stadig indeholde 500 ml/stk. (rundt op til helt antal). Fx 5,7 ha * 400 ml/ha / 500 ml/pose = 4,6 oprundes til 5 prøver a 500 ml.

4.3 Afgrænsning af nematodinficeret mark

Hvis en avler har fået konstateret nematoder på en mark inden lægning, så kan avleren - jævnfør Vejledning om bekæmpelse af kartoffelcystenematod rekvirere en afgrænsende prøvetagning mod betaling. Det er muligt for både læggekartoffelavlere og konsumavlere, at søge om at få en afgrænsning af en nematodinficeret mark

Rekvirerede prøver til afgrænsning af nematod inficeret mark tages altid med jordspyd.

Prøveantal per mark ved afgrænsende undersøgelser:

Ved afgrænsende undersøgelser udtages altid 1.500 ml. per ha, uanset størrelsen af det areal der skal tages prøver fra.

4.4 Marker med forekomst af kartoffelcystenematoder, ophævelsesprøver aktivitetsnummer 53101

Marker inficeret med kartoffelcystenematoder er registeret i Landbrugsstyrelsens officielle register over arealer smittede arealer. De kan ses i IMK under korttemaet Kartoffel, Kartoffelcystenematode.

Marker registeret i det officielle register undersøges igen 6 år efter fundet eller tidligere ved aktiv bekæmpelse, jf. Vejledning om bekæmpelse af kartoffelcystenematoder.

Den relevante afdeling vil modtage besked fra Plantetilsyn, når det er tid til at tage jordprøver med henblik på fjernelse af en mark fra registret med kartoffelcystenematoder. Jordprøveudtagningen skal foretages snarest muligt, efter den er bestilt af Plantetilsyn.

Hvis en avler/ejer henvender sig til afdelingen vedrørende prøvetagning med henblik på ophævelse, skal afdelingen videresende anmodning til Plantetilsyn.

Ophævelsesprøver under aktivitet 53101 tages altid med jordspyd.

Prøveantal ved ophævelsesprøver

Prøvemængde ved prøvetagning til ophævelse af en nematodlokalitet er 1.500 ml/ha (3 prøver á 500 ml) per ha, dvs. 1 prøve pr. påbegyndt 1/3 ha. Der er ikke mulighed for reduceret jordprøvetagning. Antal prøver vil fremgå af bestilling fra Plantetilsyn.

4.5 Undersøgelse af planteskolejord ved dyrkning af visse kulturer, aktivitetsnummer 53023

Der skal udtages jordprøver til analyse for kartoffelcystenematoder hos planteskoler og i frilandskulturer i følgende tilfælde:

- I jord der benyttes til dyrkning af planter til plantning af en række slægter og arter nævnt i bilag 1 i Forordningen.

Prøverne skal udtages før hver dyrkning.

Anmeldelse af marker i planteskoler, der skal undersøges for kartoffelcystenematoder, skal foretages på anmeldelsesblanket, "Formular 53662-004", som findes på intranettet under 3023; Avlskontrol i Planter. Anmelder skal selv anmode om reduceret prøvetagning, på grundlag af en eller flere af de nævnte reduktionsmuligheder for prøvestørrelse.

Der henvises endvidere til "Instruks for avls- og omsætningskontrol af planter".

Prøveantal

Prøvestørrelse fremgår af bilag 3 i forordningen. Standardprøvestørrelsen er 1500 ml per ha, for de første 8 ha, herefter udtages 400 ml per ha. Derudover er der visse reduktionsmuligheder jævnfør bilag 3 i forordningen.

4.6 Rekvirerede prøver, fx. marker med konsumkartofler til eksport og planteskoler med ønske om godkendelse som kartoffelcystenematod-fri planteskole, aktivitetsnummer 53662

Ved eksport af konsumkartofler til visse lande, bl.a. Norge, stilles krav om, at produkterne er fri for kartoffelcystenematoder. Tilsvarende krav er gældende ved salg af konsumkartofler til EU-lande med beskyttede zoner for kartoffelcystenematoder.

Der kan også være behov for at undersøge andre planteprodukter fra friland for kartoffelcystenematoder, f.eks. rodgrønsager med jord, optrukne juletræer eller rullegræs alt afhængig af importlandenes krav.

Visse planteskoler ønsker at fastholde godkendelse som kartoffelnematode-fri planteskole og skal i givet fald teste ny planteskolejord, der inddrages i produktionen, og markjord, der anvendes til pottejord. Hvis

planteskolen har købt planter, der ikke er fulgt af dokumentation for, at de kommer fra en mark testet fri for kartoffelcystenematoder, skal vedhængende jord testes.

Jordprøverne udføres som en rekvireret ydelse. Rekvirenten indsender en udfyldt rekvireringsblanket, sammen med en skitse over den mark, hvorpå der skal udtages jordprøver til Planter&Biosikkerhed. Plantetilsyn videresender anmodningen til den relevante lokalafdeling.

Fakturering foretages dels af Landbrugsstyrelsen for udtagning af jordprøver og dels Fødevarestyrelsens laboratorium for analysen.

Det er eksportørens ansvar at fremskaffe oplysninger om importlandets krav, hvis ikke Landbrugsstyrelsen har kendskab til dem i forvejen. Det vil altid være sælgers ansvar, at konsumkartofler eller andre planteprodukter er fri for kartoffelcystenematoder.

Hvis jorden hentes fra en mark, så benyttes de anvisninger, der gælder for marker. Indgår der markjord fra forskellige marker, skal der tages prøver af hver mark.

Rekvirerede prøver under aktivitet 53662 tages altid med jordspyd.

Prøveantal

Prøvestørrelse, der udtages 400 ml. pr. ha, ved sendinger til eksport, medmindre importlandet har specificeret andre krav.

For planteskoler, der ønsker godkendelse som kartoffelcystenematod fri følges anvisningerne i bilag 3 i Forordningen.

Ved prøvetagning af pottejord/sphagnum udtages jordprøver af jordbunken – 1 prøve per 10 m³ – eller i den mark, hvor jorden hentes. Er der flere forskellige partier af pottejord/sphagnum tages der prøver af hvert parti.

5. Dokumentationskrav og kontrol

5.1 Kontrol af dokumentation for overførte prøver er opfyldt

Ved anmeldelse fra læggekartoffelavlere via Tast Selv ligger en kontrolfunktion for antal kartoffelfrie år, og om der anmeldes marker på en nematod- eller broklokalitet.

Planteproducenter kan anmode om reduceret prøvetagning på anmeldelsesblanketten. Hvis der er anmodet om reduceret prøvetagning, skal rekvirenten vedlægge dokumentation for, at betingelserne vedrørende reduceret antal prøver er opfyldt.

Overføres marker fra tidligere år skal rekvirenten vedlægge dokumentation. Af dokumentationen skal det entydigt fremgå, at den omhandler den anmeldte mark, samt at overførte marker opfylder kravene til sædskifte og analyseresultater fra tidligere jordprøvetagning.

Plantetilsyn foretager kontrol for dokumentation af tidligere jordprøveanalyser for den anmeldte mark.

6. Sikkerhedsforskrifter

Landbrugsstyrelsens generelle sikkerhedsforskrifter for lokalafdelingen skal følges. Forskrifterne er udarbejdet af sikkerhedsudvalget og findes på intranettet under "Personale" og i "Den generelle kontrolinstruks".

Husk at spørge om seneste pesticidesprøjtning af marken, før du påbegynder jordprøvetagningen. Hvis marken lige er sprøjtet, så udsæt jordprøvetagningen.

Se også afsnittet om plantesundhedsmæssige forholdsregler i 'Den generelle kontrolinstruks'.

7. Udtagning af jordprøver

For prøvetagning jf. pkt. 4.1 og 4.5 gælder, at alle kulturer ifølge forordningen, at jordprøverne skal tages mellem høst af sidste afgrøde og før lægning/såning/plantering af den kultur, som omfattes af jordprøverne. Værtsplanter i Artikel 4 i Forordningen må ikke findes i marken ved udtagning af prøver.

7.1 Valg af prøvetagningsudstyr

Jordprøver hos læggekartoffelavlere tages så vidt muligt med ATV, hvor det er en tidsmæssigt fordel i forhold til markernes samlede størrelse hos avleren.

ATV'en med prøvetagningsudstyr rengøres ved skift mellem marker hos samme avler og efter afslutning hos en avler, se bilag 1.

Øvrige jordprøver tages manuelt med jordspyd.

Inden påbegyndelsen af jordprøvetagningen, rengøres og desinficeres støvler, stok, bukser og andre hjælpemidler med et anerkendt desinfektionsmiddel, for eksempel Virkon S.

7.2 Udstyr til udtagning af jordprøver

- Anmeldelse af mark, rekvireret ydelse eller oversigt med oplysning om antallet af jordprøver, der skal udtages
- Markkort/skitser over marker, hvor der er mulighed for tydeligt at klæbe prøvenumre på, udskrift fra IMK ved anmeldelse via Tast selv
- Ved ikke varslede besøg: Informationsbrev om ikke varslet besøg
- Jordprøveformular 210, 'Jordprøveundersøgelse – Kartoffelcystenematoder'
- Jordprøvespyd samt tragt eller ATV med prøvetagningsudstyr
- Papirposer til jordprøver (forede klodsbundsposer med dimensionerne 7 x 4 x 23 cm)
- Stregkodelabels
- Lukkeclips (GP-Clip-Ties med to metaltråde på $\varnothing = 0,7$ mm, afskåret i længder á 140 mm) eller poser med selvluk
- Plastposer til fugtige prøver
- Papkasser med indlæg til forsendelse af jordprøver.

Etiketter med stregkoder klæbes på papirposerne **inden** jordprøverne tages, da papirposerne af hensyn til etiketternes fastklæbning ikke må være fugtige.

Udstyr til pakning af jordprøver (poser, kasser, mellemlægsstykker, klips) kan bestilles af afdelingerne hos lokalafdeling Herning.

Transportkasser med hængslet låg til opbevaring af stregkodelabels, jordprøveposer, lukkeclips, formular 210 osv., samt plastikbakker til opbevaring af jordprøver under transport, bestilles hos afdelingen i Herning.

7.3 Udførelse af prøveudtagning

Udtagning og indsendelse af jordprøverne skal ske straks efter anmeldelsen modtages i afdelingen (med forbehold for ugunstige vejrforhold) og i den rækkefølge, som anmeldelserne modtages i.

Korrekt prøvetagning danner grundlaget for alt videre arbejde med håndteringen af skadegørere. Det vil være analyse, sagsbehandling ved fund, registrering af prøveresultater mm. Det er derfor meget vigtigt, at jordprøvetagningen foregår som beskrevet i instruksen.

Før man begiver sig ud i en mark, opdeles den så præcist som muligt i felter svarende til det samlede prøver i marken, gerne med angivelse af mulige pejlepunkter og evt. GPS koordinater.

Ved jordprøver til læggekartofler, ophævelsesprøver og konsum angives startpunkt og gå/køre retningen for prøvetagningen på markkortet. Markkortet påføres tillige start og slut prøvenumre eller strekkodemærkater.

Jordprøveposen må kun fyldes så meget, at den kan lukkes forsvarligt med lukkeclipsen. Der må ikke anvendes hæfteklammer.

Det er meget vigtigt at undgå sten og græstuer i jordprøverne af hensyn til analyseudstyret i laboratoriet.

7.4 Prøvetagning med jordspyd

Prøverne udtages jævnt fordelt over hele den anmeldte mark. Det vil sige helt ud i siderne af hver enkelt mark inklusiv begge foragre. Prøverne udtages i parallelle rækker på tværs af dyrkningsretningen.

Der stikkes altid minimum 100 gange pr. ha, uanset hvilken jordmængde, der indsamles pr. ha. Der stikkes så vidt muligt én gang i hvert felt af mindst 5 meters bredde og 20 meters længde. Det vil sige i hvert 'felt' af 100 kvm.

Indstikkene foretages ved at stikke jordspyddet skråt fremad og nedad i de øverste 5-10 cm af jorden.

7.5 Prøvetagning med ATV

Prøverne udtages jævnt fordelt over hele den anmeldte mark helt ud til siderne af hver enkelt mark inklusiv begge foragre (for pløjning). Prøverne udtages i parallelle rækker.

Prøvetagningsmønsteret i marker med ensrettet dyrkningsretning er i felter på 10 x 10 m. Dvs. der køres i parallelle rækker a 10 m, og der tages en prøve per 10 m.

I marker med skiftende dyrkningsretning kan prøverne tages i parallelle rækker af 20 meter og der tages en prøve per 5 m.

Der tages altid 100 delprøver pr ha uanset hvilken jordmængde, der indsamles per ha. Delprøverne kan ændres ved at skiftes til større eller mindre prøvetagningskop så jordmængden passer til de antal prøver der skal udtages på arealet.

7.6 Registrering af jordprøver

Læggekartofler

Jordprøver i ALJ og OPS skal indtastes før afsendelse af prøverne til laboratoriet.

Vejledningen findes på intranettet under Plantesundhedsportal > Kartofler > 53101-3103 Kartofler

Markkort med første og sidste prøvenr samt prøvetagningsretning i marken journaliseres på sagen i CAP ALJ.

Ved prøvetagning med ATV noteres 'ATV' på markens første linje i kolonne 9 ved registrering af prøvenumre i CAP.

Undersøgelse

Jordprøver udtaget under undersøgelse af konsumkartofler registreres i CAP OPS som beskrevet i vejledning på Intranet under 'Plantesundhed' > 'Undersøgelser'

Planter/planteskoler

Obligatoriske jordprøver i planter/planteskoler følger den aktuelle VAKS vejledning, som findes på intranettet sammen med 'Instruks for avlskontrol af planter'.

Ophævelsesprøver i marker med nematoder

Plantetilsyn sender det forud fyldte skema med antal prøver og kort til lokalafdelingen eller henvisning til kort i IMK. Blanketten udfyldes færdig af kontrollør efter prøvetagning og sendes med prøverne til laboratoriet.

Andre rekvirerede- jordprøver

Jordprøveformular 210: Jordprøveundersøgelse – kartoffelcystenematoder" benyttes:

1. Marker, hvor der produceres spisekartofler eller andre planteprodukter, som skal eksporteres (fx til Norge). Formular 210 afkrydses i feltet: 'Avlskontrol af konsumkartoffelmark-eksport', hvis der er tale om konsumkartofler, ellers afkrydses i feltet 'Eksport', og afgrøden angives.
2. Evt. andre marker, her afkrydses under 'Andet' med uddybende kommentar
3. Pottejord/dyrkningsmedie. Der afkrydses i feltet 'Dyrkningsmedie' i 210

Udfyldelse af jordprøveformularen 210 er meget vigtig, da den anvendes til registrering af prøver og til prioritering af prøveundersøgelse.

Generelle retningslinjer:

- Hver jordprøveformular kan kun omfatte én avlsmark per avler/producent på en adresse.
- Avlerens/producentens navn, adresse og eventuelle autorisationsnummer/registreringsnummer skal altid anføres. Hvis den aktuelle marks adresse er den samme som avlerens, kan der skrives "samme", hvis ikke, anføres markens adresse. Ved forpagtede marker skal ejerens navn oplyses.
- Prøvetyper. Prøvetyper skal afkrydses på formularen (se også afsnit 3). Husk altid at anføre dyrknings år. Hver jordprøveformular kan kun anvendes til prøver indenfor én af de i instruksens nævnte.
- Der anføres prøvenumre og mark nr. (fremgår af anmeldelse af avlsmark eller markskitse).

Nederst anføres antal prøver i alt, dato, afdeling, tidsforbrug og kontrollørinitialer.

Kopi af formular 210 sendes med jordprøven til Fødevarestyrelsens laboratorium i Ringsted. Formular 210 scannes og mailes til Plantetilsyn.

8. Pakning og indsendelse af jordprøver

8.1 Indsendelse af jordprøver

Registrering i CAP skal ske FØR afsendelse af jordprøver til Fødevarestyrelsens laboratorie i Ringsted. Oplysninger om prøverne sendes via LIMS til laboratoriet.

Prøver sendes umiddelbart efter udtagning og senest indenfor 2 dage.

Prøverne tørres i laboratoriet, hvis der er behov for dette. Jordprøver må IKKE tørres hjemme hos kontrolløren eller på lokalafdelingen. Våde papirsposer kommes i plastposer, men label sættes på papirsposen.

Jordprøverne pakkes i papkasser med ruminddeling, kassen skal altid afstives med en løs plade i bund og top. Poserne skal stå op med stregkoden opad.

Er der tale om et mindre antal jordprøver, pakkes de omhyggeligt i en solid, mindre kasse, hvor ledig plads udfyldes af fast stoppet avispapir.

Følgende blanketter/oversigter vedlægges jordprøverne i en kuvert eller plastpose:

For jordprøver fra læggekartoffelmarker:

Øverst i kassen med jordprøver lægges en kopi af anmeldelsen med angivelse af udtagningsdato, samt anvendte prøvenumre ud for den enkelte mark. Markér med farve på anmeldelsen, hvilke prøvenumre kassen indeholder.

Prøver fra en mark sendes altid samtidigt. Er der udtaget mere end 20 prøver i en mark (indholdet i 1 kasse) sendes prøverne også samlet og kasserne mærkes med avlernr., marknr. samt 1 af x, 2 af x osv.

For jordprøver taget med henblik på ophævelse af nematodlokalitet:

Øverst i kassen lægges modtagne bilag fra Plantetilsyn udfyldt med fra/ til prøvenumre/stregkoder, dato for prøvetagning og kontrollørens initialer.

Blanketten mailes til xkar@lbst.dk med emne felt 'Ophævelses prøver fra avler'

For rekvirerede prøver i konsum m.m.:

Blanket 210 udfyldes og blanketten lægges øverst i kassen med prøver til laboratoriet og kopi mailes til xkar@lbst.dk

For prøver fra planteskoler og avlskontrol af frilandsplanter:

Håndteringen af jordprøver baserer sig udelukkende på data overført fra VAKS til LIMS.

Forsendelse

Jordprøver sendes med en operatør, som har sporbarhed med pakningen. Afdelingerne benytter PostNord og pakkelabel bestilles via nShift Delivery. Under Indhold angives 'Jordprøver'. Pakken kan således spores via flere søge muligheder i nShift, og I kan følge om pakken er afleveret.

Jordprøverne indsendes til:

Fødearestyrelsens Laboratorium, Ringsted

Afdeling for Plantediagnostik

Søndervang 4

4100 Ringsted

8.2 Registrering af tidsforbrug og oversigt af prøvestørrelse

Arbejdstimeforbruget og prøveantal ved kontrolopgaverne i forbindelse med prøveudtagningen konteres under det aktivitetsnummer, som fremgår af mTids vejledningen.

Bemærk, at ved jordprøvetagning under aktivitetsnummer 53662 (rekvirerede prøver), skal samlet tid til forberedelse, transport, prøvetagning og forsendelse af prøver, noteres på rekvisitionen, der indscannes og sendes til xkar@lbst.dk.

9. Ved fund af kartoffelcystenematoder

9.1 Registrering af mark

Ved fund af kartoffelcystenematoder i en mark, anmoder Plantetilsyn kontrolløren om, at skitse med påførte prøvenumre, indscannes og sendes til xkar@lbst.dk hvis markkortet ikke allerede er journaliseret på sagen i CAP

9.2 Kontrol af nematodinficerede marker

I forbindelse med marksyn hos en læggekartoffelavlser, tjekkes om avleren har marker med forekomst af kartoffelcystenematoder, jf. 'Instruks for marksyn'.

10. Ikrafttrædelse og ophævelse af tidligere instruks

Nærværende instruks træder i kraft september 2022 og erstatter tidligere instruks.

Bilag 1. Rengøring af ATV

Bilag 1.1 Udstyr

Rengøring foretages for at forhindre spredning af eventuel smitte med kartoffelcystenematod, --æg og – larver fra smittede marker til rene marker på bedriften eller til marker hos andre kunder. Graden af rengøring afhænger af nedenstående forhold.

Der føres logbog over rengøring. Notere aut.nr., sidste marknr og tidspunkt for rengøring klasse 1.

Udstyr der medbringes på trailer.

Børster og spartel

Vandtank på trailer påfyldes vand

Højtryksrensere drevet af benzinmotor med slangerulle er fastmonteret på traileren

Bilag 1.2 Rengøring klasse I

Bruges ved:

1. Start hos ny operatør
2. På nylejede marker, der ikke tidligere har indgået i operatørens bedrift og hvor han endnu ikke har foretaget jordbearbejdning.

Ved udkørsel fra marken børstes/skrabes jord og planterester af ATV og prøvetagningsudstyr.

Hos operatøren spules med højtryksrensere så ATV med udstyr er fri for synlig jord. Rengøring foretages med ATV'en holdende på tilkørselsramper til trailer. Afslut med at spule jord og urenheder af trailer og tilkørselsramper.

Spuling med vand foretages ved frakørsel fra sidste mark eller på operatørens vaskeplads. Benyttes kundens vaskeplads aftales dette forinden med kunden. Benyt samtidig lejligheden til efterfyldning af vandtanken.

Bilag 1.3 Rengøring klasse II

Bruges ved:

1. Skift mellem marker i kundens bedrift herunder lejede marker, der indgår i bedriften

Ved udkørsel fra marken børstes jord og planterester af prøvetagningsudstyr og trinbrædt.

Under fugtige forhold hvor det ikke er muligt at børste jord af prøvetagningsudstyr foretages af spuling af prøvetagningsudstyr med vand

En mark udgør det indtegnede areal med samme marknummer i IMK.

Bilag 1.4 ATV benyttes ikke på følgende arealer og ordninger:

1. Prøvetagning i konsumavl
2. Prøvetagning under undersøgelsesopgaver
3. Prøvetagning ved ophævelsesprøver
4. Prøvetagning ved opdeling af nematodlokalitet

Bilag 1.5 Frostfri lager

Vandtank, højtryksrensere og slangerulle er fastmonteret på traileren og traileren skal derfor stå i et frostfri lager.

Dokument- og revisionshistorik

Dato	Noter/ændringer	Redaktør*	Godkender*
September 2022	Opdatering med forordning og bekendtgørelse	thutho	Peter Vestergaard Jensen
September 2022	Forsendelse af prøver, FVST transport udgår og PostNord benyttes.	thutho	Peter Vestergaard Jensen

[Bagside Overskrift]

[Bagside Tekst]

Landbrugsstyrelsen
Nyropsgade 30
1780 København V

www.lbst.dk